

REFERAT

6. december 2021

Møde i Det Særlige Bygningssyn
Torsdag den 2. december 2021 kl. 10.15 - 13.15
Slots- og Kulturstyrelsen, Kbh., Hammerichsgade 14, 5. sal, Møderum 3

Det Særlige Bygningssyn
c/o Slots- og Kulturstyrelsen,
Center for Kulturarv,
Fejøgade 1, 2. sal
4800 Nykøbing F.

Mia Kroer Ræbild
Arkitekt Cand. Arch./Sekretær for
Det Særlige Bygningssyn
Dir. 33 74 52 68

Fra Bygningssynet deltog:

Formand, kulturarvschef, ph.d. Jens Toftgaard, professor MSO, arkitekt MAA Nicolai Bo Andersen, arkitekt Jens Andrew Baumann, bestyrelsesmedlem BYFO Thomas Garth-Grüner, arkitekt Peter Hee (ankom under pkt. 6.3), landskabsarkitekt Jens Hendeliowitz, seniorforsker Ulla Kjær, arkitekt Gemma Lalanda, arkitekt Sara Aasted Paarup, museumschef Frank Allan Rasmussen, museumsinspektør Mette Slyngborg (ankom under pkt. 6.3) og stadsarkitekt Lisbet Wolters.

Afbud fra: Byplanlægger Thina Wallin Jensen.

Fra Slots- og Kulturstyrelsen deltog:

Enhedschef Merete Lind Mikkelsen, arkitekt Luna Dyre, arkitekt Tove Ekeberg, specialkonsulent Jesper Peter Jensen, specialkonsulent Caspar Jørgensen, kunsthistoriker Nanna Secher Larsen (med på Skype), specialkonsulent Lisbeth Pepke og arkitekt Mia Kroer Ræbild (referent).

DAGSORDEN

- 1. Referat af Det Særlige Bygningssynsmøde den 4. november 2021**
Der var ingen bemærkninger til referatet.
- 1.1 Habilitet**
Intet at bemærke.
- 2. Meddelelser**
 - 2.1 Orientering om klagesager**
Der var ingen nyindkomne eller afgjorte klagesager siden sidst.
- 3. Lister over byggesager i perioden 5. til 31. oktober 2021**
 - 3.1** Bygningssynet fik den 10. november 2021 tilsendt svarene på de indkomne spørgsmål til byggesagslisterne. Der var ingen yderligere spørgsmål til byggesagslisten.
 - 3.2** Der var ingen spørgsmål til byggesagslisten omhandlende styrelsens egne bygninger.
 - 3.3** Der var ingen yderligere spørgsmål til klagesagslisten.
- 4. Fredningsstrategi**
Det Særlige Bygningssyn havde forud for mødet fået tilsendt et udkast til fredningsstrategien samt udvalgte fotografier, der skal ledsage teksten, når den skal publiceres først i det nye år. Bygningssynet havde stor ros til arbejdet og udtrykte

generelt stor tilfredshed for styrelsens samlede indsats. Bygningssynet spurgte til, hvordan fredningsstrategien skal udbredes og udtrykte ønske om at drøfte formidling af fredningsstrategien ved det førstkommende bygningssynsmøde.

5. § 7 a – opsamling

Den 26. november 2021 blev sidste del af styrelsens forslag til fredede bygninger eller dele af fredede bygningsanlæg, som kan omfattes af § 7 a, da deres fredningsværdier overvejende ligger i det ydre og i hovedstrukturen, tilsendt Det Særlige Bygningssyn. Bygningssynet havde efter et par opklarende spørgsmål ingen yderligere kommentarer hertil.

6. Byggesager

6.1 Højdebeholderanlægget på Tinghøj, Vandtårnsvej 60, Gladsaxe Kommune

(21/02668 forelagt af Tove Ekeberg)

Det Særlige Bygningssyn anerkender nødvendigheden af at modernisere højdebeholderanlægget på Tinghøj, og stiller sig derfor positivt over for udvidelsen.

Det Særlige Bygningssyn lægger vægt på, at der tilstræbes anvendt samme materialer som eksisterende (græs og beton og kobber i en høj detaljeringsgrad).

Det Særlige Bygningssyn finder det vigtigt, at funktionen opretholdes i både den nordre og den søndre del af højdebeholderanlægget, hvorfor synet anbefaler, at både den nordlige og den sydlige række beholdere tilføres en inspektionsetage som vist i forslaget for det nordlige plateau. Synet vægter også i nogen grad, at symmetrien i anlægget opretholdes.

Endelig formoder Det Særlige Bygningssyn, at den skitserede nye beholder på det ikke fredede areal øst for de græsklædte plateauer - langs hegnet der grænser op til offentlig sti - kan undværes, dersom begge plateauer forhøjes, da denne bygning i skitseforslaget i nogen grad vurderes at ville dominere anlægget, især set fra indgangssiden.

6.2 Staldbygning til Troense Gamle Skole, Strandgade 1, Troense, Svendborg Kommune

(20/10666 forelagt af Jesper Peter Jensen)

Det Særlige Bygningssyn har vurderet, at staldbygningen besidder væsentlige kulturhistoriske og miljømæssige værdier. Ikke alene i forhold til forståelsen af den enkelte fredede ejendom Troense Gamle Skole, men også i sammenhæng med det velbevarede historiske miljø i Troense som skolebygningen indgår i.

Bygningssynet er derfor ikke i tvivl om, at bygningen skal genoprettes.

Det Særlige Bygningssyn er klar over, at bygningen, forud for den nuværende tilstand, var i en så ringe forfatning, at store dele måtte udskiftes for at sikre dens fortsatte opretholdelse. Uanset metode, vil en restaurering derfor medføre, at bygningen efterfølgende primært vil bestå af nye materialer.

På den baggrund kan Det Særlige Bygningssyn tilslutte sig, at bygningen genoprettes som en fortolkning af den oprindelige staldlænge, i overensstemmelse med de seks arkitektoniske parametre, der er formuleret i idéoplægget, dog således, at mest muligt af de tilbageværende bygningsdele genanvendes.

Det betyder, at bygningen skal opføres med tydeligt afsæt i den oprindelige bygnings formsprog, konstruktionsprincipper og traditionelle materialeholdning og således, at hierarkiet bygningerne i mellem opretholdes. Bygningssynet har taget stilling til de viste fire principper og anbefaler, at der arbejdes videre med forslag nr. tre, hvor mest muligt bevares og bygningen færdiggøres efter en idé, der respekterer de tilbageværende bygningsselementer.

På den måde vil bygningens historie, trods endog meget omfattende fornyelser, fortsat kunne aflæses, og bygningen vil fortsat bidrage til det tætte og lave bebyggelsesmønster i Troense.

Bygningssynet finder, at det i denne sag kan undersøges, om staldbygningen ved en genopretning kan tilskrives et nyt lag, samtidig med at bygningen fortsat underordner sig i landsbymiljøet. Bygningssynet ønsker på den baggrund at følge projektet.

Det Særlige Bygningssyn vil med disse anbefalinger indstille, at skitseforslaget videreudvikles og bearbejdes i tæt dialog med Slots- og Kulturstyrelsen, med henblik på at indhente styrelsens godkendelse af projektet.

6.3 Gl. Holtegård, Attemosevej 170, Rudersdal Kommune

(21/10739 forelagt af Luna Dyre)

Det Særlige Bygningssyn er blevet forelagt principperne for en udvidelse af udstillingskapaciteten på Gl. Holtegård. Forslaget lægger op til, at der etableres nye bygninger med varierende udtryk omkring den rektangulære gårdsplads. De nye bygninger er sammenhængende i grundplan og tænkes fysisk forbundet med den fredede hovedbygning.

Barokanlægget Gl. Holtegård består af en herskabelig hovedbygning i én etage med dertilhørende driftsbygninger, som er placeret i et symmetrisk og aksebestemt haveanlæg. Generalbygmester Lauritz de Thurah opførte i 1756 landstedet til eget brug, og formgav både bygninger og landskab efter barokkens idealer.

Gl. Holtegård er et landsted, hvor arkitektur og landskab er opstået sideløbende og derfor hænger uløseligt sammen. Der er tale om et enestående barokanlæg med fritliggende længebygninger i et anlagt landskab, hvor den repræsentative hovedbygning placerede sig i aksernes midtpunkt, fysisk adskilt fra de sekundære bygninger. Dette greb fremhæver bygningernes indbyrdes hierarki og iscenesætter hovedbygningen som værende landskabets centrum. En fornem komposition, som er kendetegnende for barokken.

Det Særlige Bygningssyn finder, at det er af afgørende betydning for oplevelsen og forståelsen af Gl. Holtegård, at man fastholder den fritliggende hovedbygning og samtidig opretholder det åbne landskab på tværs af anlægget.

De skitserede principper for en udvidelse af Gl. Holtegård forholder sig hovedsageligt til haveanlæggets langsgående midterakse, og lader nye bygninger optage hele den

tværgående midterakse, heraf næsten i flugt med hovedbygningens facade mod den symmetriske barokhave.

Det Særlige Bygningssyn finder, at den skitserede disponering vil medføre en uhensigtsmæssig opdeling af haveanlægget på tværs, hvortil de åbne omgivelser omkring hovedbygningen vil blive reduceret væsentligt. Bygningssynet finder også, at ved at forbinde hovedbygningen med de sekundære bygninger, og samtidig placere dem i samme linje, vil det medføre at bygningernes indbyrdes hierarki nedbrydes.

Bygningssynet henstiller til, at en eventuel udvidelse af Gl. Holtegård i højere grad underordner sig barokanlæggets fonemme komposition. Der bør lægges vægt på, at hovedbygningen er i én etage, og der bør arbejdes med en bygningstypologi, som harmonerer med det planlagte baroklandskab frem for at indføre store og sammenbyggede voluminer.

På den baggrund vil Det Særlige Bygningssyn udtrykke skepsis for forslaget i sin nuværende form. Bygningssynet kan desuden ikke tilslutte sig forslaget om, at der bygges direkte på hovedbygningen.

7. Fredninger

7.1 Vestagervej 29, Hellerup, Københavns Kommune

(20/08332 forelagt af Nanna Secher Larsen)

Det Særlige Bygningssyn finder, at Vestagervej 29, Københavns Kommune, bestående af villa (1924 af Johannes Magdahl Nielsen) og have (1924 af G.N. Brandt) har de særlige arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter, der kan begrunde en fredning.

Begrundelsen herfor er, at Vestagervej 29 er et usædvanligt velbevaret og helstøbt eksempel på en mindre villa i Ryvangskvarteret. Villaen fremstår med et tidssvarende udtryk i nyklassicisme og Bedre Byggeskik. I det indre har Johannes Magdahl Nielsen skabt et funktionelt og fornemt indre med en udsøgt detaljering i farvesætning, udsmykning og detaljering. Huset forbinder sig til G.N. Brandts fint anlagte have, hvor husets og havens forskelligartede rum indgår i præcise og velafstemte samspil. Haven er et fint og velbevaret eksempel på den for samtiden moderne villahave, der skulle tilbyde fred, ro, adspredelse og oplevelse til sine brugere. Haven udmærker sig ved sine forskelligartede haverum, der både er forbundne, men hvis forskelligartede stemninger også kan opleves enkeltvis. Grøften og stendigerne som fortolkninger af kulturlandskabelige elementer i villahaven er et helt særegent træk, der var medvirkende til at etablere G.N. Brandt som en af Danmarks vigtigste havearkitekter.

De bærende fredningsværdier knytter sig til villaen opført i grundmur, i rødt blankt murværk og med indre konstruktioner i jernbeton samt helvalmet tag hængt med røde vingetegl. Hertil kommer de to skorstenspiber, de seks kviste, den oprindelige indgangsdør, hovedgesimsen, granittrappen med to løb, vænet af smedejern med alle detaljer og samtlige typer vinduer og døre samt jerntræmmer. Hertil kommer den oprindelige og ældre materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den ældre planløsning med opholdsrum mod haven, køkken, spisekammer, gang og trappe mod nord samt

soveværelse og bad mod syd. Hertil kommer alle ældre og oprindelige bygningsdele og - detaljer samt den oprindelige farveholdning, marmorering og frescobemaling. Heriblandt de pudsede vægge og lofter, etageadskillelserne af jernbeton, parketgulve, marmorgulve, bræddegulve og støbte gulve, trappen med alle detaljer, køkkenet med forrammekøkken og bevaret ældre inventar, de bevarede ældre indbyggede skabe på alle etager, bogreolerne, radiatorskjulere og pejsen i dagligstuen, de ældre radiatorer i stuen, gruekedel og komfur i kælderen, kælders nagelfaste inventar, samtlige oprindelige døre med tilhørende gerichter og beslagværk, samtlige paneler og forstuens brændeovn. Hertil kommer den oprindelige materialeholdning.

I forhaven knytter de bærende fredningsværdier sig til alle oprindelige og ældre elementer, herunder de stynede lindetræer og havemurene. I haven knytter de bærende fredningsværdier sig til samtlige bevarede del af G.N Brandts haveanlæg fra 1924, herunder den perlestensbelagte terrasse langs hele huset, lavendelbed, den rektangulære plæne i husets bredde, de let forsænkede stier belagt med ølandsfliser, bassinet, grøften med skrå, planteklædte bredder, stensætninger, og trædesten, samt stendiger sat med tilhugne kridtsten, rosenhave med belægning af fliser og små stier af tegl, og i havens sydlige del mod naboskellet med en græsplæne med trædesten. Hertil kommer de bevarede ældre planter, som kan stamme fra havens anlæggelse.

Det Særlige Bygningssyn anbefaler, at der udføres en detaljeret plejeplan for haven.

8. Eventuelt

Intet til eventuelt.